

чи іншу частину мови; відтворення на кольоровому тлі усіх прикладів, що містять дане слово; пошук за кінцевими складами чи літерами (напр.: знайти усі іменники чоловічого роду, що закінчуються на -ée) і, навіть, здійснення запитів різних складностей (напр.: відтворити на екрані військово-морські терміни, пов'язані з маневруванням вітрилами).

У цілому використання в роботі перекладача французького пошукового порталу *Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales* (CNRTL) дозволяє швидко й радикально підвищити якість перекладу, надаючи можливість ознайомитися з тлумаченням нових сучасних термінів, правильно зрозуміти і перекласти застарілі слова і вирази, знайти відповідники, що належать до різних стилів мови, ознайомитися з неологізмами, професійним сленгом – відшукати те, що неможливо знайти навіть у самих сучасних перекладних двомовних словниках.

Література:

1. CNRTL: Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.cnrtl.fr/>
2. Pierrel J.-M. La Préface du TLFi [Електронний ресурс] / Jean-Marie Pierrel. – Nancy, 2004. – Режим доступу до ресурсу : http://www.atilf.fr/IMG/pdf/La_preface_du_TLFi_par_Jean.pdf

CULTURAL TRANSLATION VS TRANSLATION CULTURE: NEW TENDENCIES IN TRANSLATOLOGY

О. А. Бабелюк

професор, доктор філологічних наук

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

At all stages of its development translation was always closely connected with culture. At early times, translation served as a means of communication (mainly to sale different goods, to develop political ties between different countries). The only requirement to translation at that time was that the other partner could understand the general idea of the foreign speech. Later, translation was used for cultural purposes proper, namely to propaganda religious beliefs (e.g. the Bible has been translated into various languages to spread Christianity). At the times of industrial revolution, with the help of translation a lot of technical innovations were introduced to promote scientific and technical development throughout the world. Still later translation was used as a means of political influence. For example, at the beginning of the 20th century, Marxism was translated into Chinese to infuse new political ideas and topple the old feudalism [1, p. 487]. Nowadays the important status of culture in translation and the cultural influence of translation in receptor-language region is greatly emphasized, treating translations as independent literary texts, but not the mere copy of original texts. This tendency in translation studies was introduced in 1990 by Susan Bassnett and André Lefevere and is called “a culture turn” [3, p.12].

As important representatives of cultural approach in translatology, S. Bassnett and A. Lefevere attached great importance to the role of culture in translation, the social background, the subjectivity of translators making the researching shift from linguistic to culture [4]. Before that, from the late eighteenth century to the 1960s and beyond, grammar-translation [5, p. 9–15] dominated. Applied to Classical Latin and Greek and then to modern foreign languages, this approach accentuated the study of grammatical rules and structures of the foreign language. These rules were both practiced and tested by the translation of a series of usually unconnected and artificially constructed sentences exemplifying the structure(s) being studied (remember translation exercises in practically every textbook).

Different from traditional linguistic approach by which a word, phrase, sentence, and text are translational language units, in cultural approach culture becomes the main translational unit. It also emphasizes the important role that culture played in translation, and treats translation as micrographic cultural shift with

the studying focus shifting from the source text to translated text, from the author to the translator and the source culture to the receptor culture. They envisaged that “neither the word, nor the text, but the culture becomes the operational ‘unit’ of translation” [2, p. 8]. In other words cultural approach substitutes linguistic approach and cultural factors became dominant in translation.

Such method of study expanded the scope of translation studies enormously and opened a new field of study, thus it enhanced a further and more comprehensive development of translation studies. Now translation looks at the act of translating and can be subdivided into different types according to: lingual mode (interlingual, intralingual); media (printed, audiovisual, electronic); mode (covert/overt translation, direct/indirect translation, mother tongue/other tongue translation, pseudo-translation, retranslation, self-translation, sight translation, etc.); field (political, journalistic, technical, literary, religious, scientific, commercial) [4, p. 223]. Such variety of translations is closely connected with “polysystem theory”, which was put forward before the born of culture turn. By the way, polysystem theory emphasized cultural environment in general that helped to decide the key method/strategy of translating texts. In the 1990s, cultural turn tended to be political, and finally developed into feminist approach, cannibalism and post-colonialism approach, the latter was prompted by the emergence and continuing growth of postcolonial anglophone and francophone literatures from the ex-colonies as well as the increasing ethnic minorities.

Postcolonial literary texts, frequently referred to as ‘*hybrid*’ or ‘*métissés*’ because of specific linguo-cultural layering, which exists within them. These texts written by postcolonial bilingual authors create a language ‘in between’ and therefore come to occupy a space ‘in between’. Such language can be created by approximating thought-structures and speech patterns not typical for the English language, or by translating local speech rhythms, idioms and culture lacunas from native languages into English. As an example let’s take a textual fragment from S. Rushdie novel “Midnight’s Children”:

Padma’s story (given in her own words, and read back to her for eye-rolling, highwailing, mammary-thumping confirmation): “It was my own foolish pride and vanity, Saleem baba, from which cause I did run from you, although the job here is good, and you so much needing a looker-after! But in a short time only I was dying to return.”

For the European reader this seems to be typical Rushdie language, because of the complex adjectival phrases (“*eye-rolling, high-wailing, mammary-thumping*”), the mix of formal (“*confirmation, “foolish pride*”) and familiar (“*dying to return*”) registers and the creation of neologisms (“*a looker-after*”). Besides, one proficient in Indian languages can recognize specific cultural Indian atmosphere, from the form of address “*Saleem baba*” (‘*baba*’ as used by servants for young boys of higher social status, also as a term of affection), from a complicated phrase “*from which cause I did run from you*”, recognizable as a structure literally transcoded from Hindustani/Urdu. These stylistic devices characterize the postcolonial Indian hybrid text [7, p. 12] and determine the ethnical identity of the author.

As a world bestseller and winner of the Booker Prize (1981), the novel “Midnight’s Children” was naturally translated into various European languages (German, Russian, Polish). But there appeared some fundamental problems involved in translating a hybrid English postcolonial text for another European target culture. The difficulty lies in the lack of a comparable colonial past with the corresponding plurality of associations, language usages and cultural backgrounds, which were not reflected in word-to-word translations thus vanishing the specific cultural colouring of the original. For example, in most grammar-translations made by European translators the speech made by an illiterate woman is grammatically correct, no signs of any transcoding from Urdu, nor the equivalent for the “*looker-after*”, nor the signals in the form of address (despite limited explanations at the end of the novel). So, the language of the original has been neutralized into a linguistically correct and stylistically unified formal statements.

A completely different kind of problem is posed by postcolonial literature written in local languages, and afterwards translated into English in order to reach a wider market. Such translations are mostly culture-translations, they are usually sponsored and/or published locally that’s why the translators first of all try to translate their culture not just the best language equivalent. One of such series is “*Modern Indian Novels in Translation*”, sponsored by an Indian industrial house published by Macmillan India.

Literature:

1. Yan C. The Culture Turn in Translation Studies [Електронний ресурс] / Yan C., Huang J. J. // Open Journal of Modern Linguistics. – № 4. – 2014. – P. 487–494. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.4236/ojml.2014>.
2. Bassnett S. Translation Studies / Bassnett S. – Shanghai : Shanghai Foreign Language Education Press, 2012. – 123 p.
3. Bassnett S. Translation, History and Culture / Bassnett, S., Lefevere A. – London : Printer Publishers, 1990. – 169 p.
4. Bassnett S. Post-colonial Translation. Theory and Practice / Bassnett S., Trivedi H. – London and New York : Routledge, 1999. – P. 1–18.
5. Cooper J. Translation in Language Teaching / Cooper J. – Oxford Applied Linguistics, 2010. – 177 p.
6. Doorslaer L. Risking conceptual maps / Doorslaer L. // The Metalanguage of Translation. – 2007. – P. 33.
7. Snell-Hornby M. The Turns of Translation Studies / Snell-Hornby M. – Amsterdam and Philadelphia : John Benjamins, 2006. – P. 12.

**ВІДТВОРЕННЯ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ
ФРАНЦУЗЬКИХ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ
В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ**

Л. В. Бондар

доцент, кандидат педагогічних наук

Ю. С. Косар

магістрант

Національний технічний університет України «КПІ»

Терміни, будучи одним з головних мовних засобів науково-технічного стилю, завжди були і залишаються проблемою, з якою зіштовхуються перекладачі у своїй роботі. Однією з галузей, яка оперує великою кількістю термінологічних одиниць та невід'ємно пов'язана з життям кожної людини, є фармацевтика.

Питання дослідження особливостей фармацевтичних текстів та їх жанрових особливостей було в центрі уваги таких науковців як І. В. Гавріченко, О. П. Пилипенко, І. Т. Горпініч; фармацевтичні терміни були об'єктом робіт таких вчених як Г. Хирівська та О. М. Вагабова; проблему перекладу фармацевтичних англійських термінів досліджувала І. В. Заречна; дослідженням особливостей способів творення англійських термінів, зокрема аналітичних способів творення, займалися Л. Б. Гаращенко та Т. А. Кудинова. Питання перекладу французьких фармацевтичних термінів та зокрема багатокомпонентних термінологічних одиниць залишається невирішеним, що зумовлює **актуальність** нашої роботи.

Метою дослідження є визначення засобів відтворення в українському перекладі структурних та семантичних особливостей французьких багатокомпонентних фармацевтичних термінів.

Об'єктом дослідження є терміни французької мови в галузі фармацевтики.

Предметом нашої роботи є структурно-семантичні особливості французьких багатокомпонентних фармацевтичних термінів та засоби їх відтворення в українському перекладі.

Виділяють [3, с. 36–40] три основні способи утворення термінологічних одиниць: лексико-семантичний, морфологічний та синтаксичний. Багатокомпонентні терміни є результатом синтаксичного способу творення. Під багатокомпонентним терміном розуміють полілексемне термінологічне поєднання стійкого типу з більш ніж двома роздільно оформленими повнозначними компонентами. При цьому компонентами вважаються однослівна чи аналітична лексема [2, с. 13].